Visitasforedrag ved biskop Svein Valles visitas i Bjerkvik, Narvik, Ankenes og Skjomen menigheter 3.- 8. november 2026

Innledning

Kjære menigheter, kjære ansatte og frivillige, menighetsråd og fellesråd, kjære samarbeidspartnere og venner av kirken.

Etter noen innholdsrike og lærerike visitasdager er tiden kommet for å oppsummere inntrykkene fra visitasen i Bjerkvik, Narvik, Ankenes og Skjomen. Dette foredraget er sammen med visitasprogrammet biskopens rapport fra visitasen.

Først vil jeg rette en varm takk til alle som har bidratt til disse dagene. Programmet har vært omfattende og variert. Vi har møtt ansatte, menighetsråd, kirkelig fellesråd, kommuneledelse, skoleelever, barnehagebarn, forsvaret, frivillige medarbeidere og mange andre. Vi har delt gudstjenester og bønnesamlinger, besøkt institusjoner og lokalsamfunn, og vi har fått innblikk i både gleder og utfordringer som preger menighetslivet i dette området.

Gjennom visitasen har jeg møtt en kirke som er rik på ressurser. Her finnes dyktige ansatte, engasjerte menighetsråd, solide kirkelige bygg, gode kontorfasiliteter og et kirkelig fellesråd som arbeider målrettet med både drift og utvikling. Det ble orientert om en organisasjon med over tjue årsverk, stabilt lavt sykefravær og betydelig aktivitet.

Samtidig møter kirken her de samme utfordringene som store deler av Den norske kirke gjør. Medlemskap er fortsatt høyt mange steder, men oppslutningen om gudstjenester og frivillig arbeid er mer krevende enn tidligere. Rekruttering til menighetsråd og frivillige oppgaver krever større innsats enn før. Dette er utfordringer som ble nevnt både av ansatte og rådsmedlemmer gjennom visitasen.

Likevel er mitt hovedinntrykk håp. Jeg møter ikke resignasjon, men vilje til å tenke nytt, arbeide langsiktig og fortsette å være kirke for mennesker i alle livsfaser. En stab med mange trofaste medarbeidere som har lang fartstid og verdifull erfaring er nå i ferd med å bli supplert med flere nye medarbeidere. God balanse i alder, erfaring og bakgrunn gir også grunn til håp.

Denne visitasen omfatter fire ulike menigheter. Hver av disse har sine kvaliteter og sine unike kirkebygg. Jeg tar ikke mål av meg til å gi fullstendige beskrivelser, men vil gjerne trekke fram noe av det jeg har lagt merke til hos hver av menighetene under visitasen.

<u>Bjerkvik</u>
Det som for en uvitende kan framstå som et veikryss med ei kirke og noen butikker viser seg å være et livskraftig bygdesamfunn der folk står sammen og får til det de setter seg som mål. Et rørende eksempel på dette er det vakre bårehuset som, med bakgrunn i en tragisk hendelse, ble bygd hovedsakelig for innsamlede midler. Menigheten har også klart å få i gang menighetsbladet igjen.

Narvik

Kommunedirektøren kunne fortelle at Narvik er en av få byer som er planlagt bygget som en by fra grunnen av. I disse planene inngikk ei kirke som også framstår som en bykirke. Til tross for sin sentrale beliggenhet er ikke Narvik kirke spesielt synlig i bybildet. Kanskje var det bakgrunnen for at noen kom på den lyse idéen om at kirkeklokkene skulle kime kl. 20:00 hver dag. Det som kirka manglet i synlighet kunne kanskje tas igjen i hørbarhet. Slik har kirka kimet seg inn i generasjoner av Narvik-beboeres identitet. Det er gledelig å registrere at denne praksisen lever i beste velgående også i 2026.
Lørdagskaféen på menighetshuset er et godt bevis at det er fullt mulig å skape en sosial møteplass med inkluderende fellesskap midt i byen.

Ankenes

Kan vi kalle dette en drabantby? Her fikk vi delta på kveldsgudstjeneste med presentasjon av konfirmantene. Det var fint å oppleve at familiene til konfirmantene deltok slik at oppmøtet må karakteriseres som svært godt.
Ankenes kirke er kommunens eldste og har en sterk posisjon i bevisstheten hos både lokalbefolkning og tilreisende. Et innholdsrikt og praktisk menighetshus som rommer alt fra barneklubb og kirkekaffe til kontorlokaler.

Skjomen

En bortgjemt naturperle langt inne i en fjord. Menigheten her består av engasjerte folk som er fullt klar over at de selv må ta ansvar og stille opp hvis noe skal bli gjort. Ei vakker kirke og ei moderne kirkestue gir gode muligheter for leirer og andre arrangement.

Barn og unge

Det kanskje viktigste temaet under visitasen har vært spørsmålet om barn og unge. Dette ble løftet fram både i samtaler med ansatte, menighetsråd og kommune.

Vi besøkte barnehagebarn i Bjerkvik. Barnas spørsmål var enkle, direkte og grunnleggende: Hvor bor du? Hva gjør en biskop? Hva liker du å gjøre? Midt i disse møtene blir vi minnet om at kirken først og fremst er et møtested mellom mennesker. Barna sang, stilte spørsmål og møtte kirken med en naturlig nysgjerrighet.

Senere møtte vi ungdom ved Narvik ungdomsskole. Også her kom spørsmålene. Noen spurte om hvorfor biskopen går med lilla skjorte. Andre spurte om reformasjonen og Martin Luther. Samtidig fortalte ungdommene om fritidsaktiviteter, idrett, musikk og kor. Møtet minnet oss om at dagens ungdom ikke er mindre engasjert enn tidligere generasjoner. De er bare engasjert på andre arenaer, og kirken må være villig til å møte dem der de er.

Dersom det skal være en levende kirke om femti år, må dagens barn og unge nås i dag. Likevel er ikke barn og unge bare framtidens kirke. De er også dagens kirke.

Her finnes allerede mye godt arbeid i menighetene. I planverktøyet «Kirka vår» kan vi lese om barneklubber, barnekor, julevandring, «Lys våken», 4 og 6-årsbok, «betweens-leir» og mye mer. Dette vitner om trofaste kirkelige medarbeidere, både ansatte og frivillige, som har arbeidet planmessig over lang tid.

Min oppfordring er at menighetene fortsetter å tenke langsiktig. Ikke alle tiltak trenger å være store. Noen ganger handler det om trofast nærvær, gode relasjoner og systematisk oppfølging. Når et barn døpes, er det ikke slutten på kirkens kontakt med familien. Det er begynnelsen.

Gudstjenesteliv

Gjennom disse dagene har vi feiret gudstjenester og bønnesamlinger i flere kirker og kapell. Vi har kjent på den rikdommen som finnes i dette området.

Ankenes kirke forteller en særlig historie. Den nåværende kirken ble vigslet i 1842 og står som et viktig historisk og kirkelig landemerke. Den fungerte som sognekirke for hele området før etableringen av Narvik by, og den bar også preg av krigshandlingene i 1940 før den ble restaurert etter krigen.

Gudstjenestene vi har delt under visitasen, viser at kirkene fortsatt er viktige samlingssteder. Samtidig har samtalene vært preget av ærlige spørsmål om hvordan gudstjenesten skal oppleves relevant og inviterende for nye generasjoner. Flere medarbeidere uttrykte bekymring for at barn og unge sjelden deltar i ordinære gudstjenester, mens andre etterlyste en bredere samtale om gudstjenestens form og innhold.

Jeg opplever at disse spørsmålene er sunne. Menigheter som stiller spørsmål ved egen praksis, er ofte menigheter som ønsker utvikling. Det som bekymrer meg mest, er ikke kirker som diskuterer gudstjenesten, men kirker som slutter å gjøre det.

Min oppfordring er at menighetene fortsetter den påbegynte refleksjonen omkring hvem gudstjenestene er til for, og hvordan mennesker som sjelden går i kirken kan oppleve å komme inn i et fellesskap hvor de kjenner seg velkomne.

Gudstjenesten må alltid være tydelig kristen. Men den må også være tydelig gjestfri.

Frivillighet

Et gjennomgående tema under visitasen har vært frivillighet. Flere menighetsråd uttrykte bekymring for rekruttering av frivillige og rådsmedlemmer. Mange opplever at noen få personer bærer et stort ansvar.

Samtidig har jeg sett mange gode eksempler på frivillig innsats. I Bjerkvik arbeider menighetsrådet aktivt med julearrangementer, minnegudstjenester, julekaffe, sangkvelder og menighetsblad. De tar ansvar nettopp slik menighetsrådet er kalt til å gjøre: ved å vekke og nære det kristelige liv i lokalsamfunnet.

Jeg merket meg også refleksjonen om at det ofte er lettere å få mennesker til å delta når de får en konkret oppgave. Mange ønsker å bidra, men trenger en tydelig invitasjon.

Kirkens fremtid avgjøres ikke først og fremst av økonomi. Den avgjøres av relasjoner. Mennesker blir sjelden frivillige fordi de leser om at det er behov for noen som kan gjøre en innsats. De blir frivillige fordi noen spør dem personlig.

Derfor vil jeg utfordre både ansatte og menighetsråd til å arbeide mer systematisk med frivillighetskultur. Ikke spør først hvem som melder seg. Spør hvem dere ønsker å invitere.

Forsoning

Forsoning er et viktig satsingsområde i hele Den norske kirke.

Vi befinner oss i et område hvor samisk historie og norsk historie møtes. Dette er landskap formet av både fellesskap og konflikter. Historien utfordrer oss til å arbeide videre med sannhet, respekt og forsoning.

På møtet i et av menighetsrådene ble det pekt på at menighetene kan gjøre mer på dette området.

Forsoning handler ikke bare om å markere historiske hendelser. Det handler om å lytte til menneskers historier, gi rom for ulike erfaringer og la kirkens fellesskap være bredere enn våre egne perspektiver.

Jeg vil oppmuntre menighetene til å fortsette arbeidet med samiske kulturuttrykk, språkmarkører og lokalhistorisk bevissthet. Forsoning skjer sjelden gjennom store enkeltstående arrangementer. Den skjer gjennom langsiktig arbeid og gjensidig respekt.

Lokal og internasjonal solidaritet

Visitasen har vist meg menigheter som ønsker å være kirke både lokalt og globalt. I samtalene kom engasjementet for mennesker i sårbare situasjoner tydelig fram. Vi møtte blant annet menigheter som arbeider for å inkludere asylsøkere og mennesker med ulik bakgrunn. I Håkvik kapell ble det fortalt om tilbud til mennesker ved asylmottaket.

Messe for de forfulgte i Ankenes kirke minnet oss om at kirken er del av et verdensvidt fellesskap. Mange kristne lever under langt vanskeligere vilkår enn vi gjør i Norge. Derfor er solidaritet ikke en tilleggsaktivitet. Det er en del av kirkens identitet.

Narvik er samtidig en kommune i vekst og endring. Internasjonal arbeidsinnvandring, flyktninger, turisme og større internasjonale arrangementer vil prege regionen ytterligere i årene som kommer. Kommuneledelsen løftet særlig fram arbeidet fram mot VM i alpint 2029 som en betydelig mulighet for regionen.

Kirken bør være aktivt til stede i denne utviklingen. Ikke bare som observatør, men som medspiller.

Kommunikasjon

Hvis ett tema har blitt nevnt nesten like ofte som barn og unge under visitasen, så er det kommunikasjon.

Flere påpekte at kirken gjør mye godt arbeid, men at altfor få kjenner til det. Menighetsbladet i Bjerkvik ble trukket fram som et positivt tiltak som har fått bedre mottakelse enn forventet.

Jeg har flere ganger gjentatt en enkel oppfordring: Inviter. Kommuniser. Fortell hva som skjer. For svært ofte er ikke problemet at kirken mangler aktivitet. Problemet er at mennesker ikke vet om aktivitetene.

I en tid hvor informasjonsstrømmen er enorm, må kirken arbeide mer målrettet enn tidligere. Menighetsblad, oppslag, nettsider, personlig kontakt og lokale medier må spille sammen.

Den viktigste kommunikasjonen er fortsatt det personlige møtet. En personlig invitasjon er ofte mer verdifull enn mange annonser.

Omsorg for skaperverket

Skaperverk og bærekraft angår alle generasjoner. Kirken har et særlig ansvar for å løfte fram forvalterperspektivet som en del av kristen tro. Markering av skaperverkets dag og høsttakkefest er gode eksempel på det.

Omsorg for skaperverket kan uttrykkes gjennom konkrete miljøtiltak, bevisste innkjøp, undervisning og samarbeid med andre aktører lokalt. Det handler om ansvarlig forvaltning. Når kirken tar bærekraftige valg i drift, innkjøp og vedlikehold, forkynner den også gjennom handling.

Kirken forvalter betydelige bygninger, gravplasser og uteområder. Arbeidet med gravplassplaner og minnelunder viser hvordan kirken både ivaretar menneskers behov og forvalter fysiske omgivelser.

Jeg vil oppfordre menighetene til å fortsette refleksjonen om hvordan dette perspektivet kan integreres enda tydeligere i menighetenes liv.

Kultur

Kulturens plass i menighetslivet imponerer meg. Under visitasen har vi møtt kor, musikere, åpne arrangementer og kulturuttrykk som samler mennesker på tvers av alder og bakgrunn. Gospelkoret i Bjerkvik, kirkekoret i Narvik, demenskoret ved Furumoen og den åpne scenen på lørdagskaféen i Narvik menighetshus er alle uttrykk for at kirken fortsatt er en viktig kulturarena.

Særlig sterkt inntrykk gjorde fredagens sangkveld med demenskoret og lørdagskafé på menighetshuset. Her ser vi hvordan kultur, fellesskap og diakoni går sammen på en måte som speiler evangeliets menneskesyn.

Kirkens kulturliv er ikke pynt rundt det egentlige arbeidet. Det er en del av kirkens oppdrag. Gjennom sang, musikk, kunst og fortellinger åpnes rom hvor mennesker kan møte både hverandre og Gud.

På bakgrunn av samtalen i møtet med Narvik kommune vil jeg oppfordre til at kirken holder kontakten med kultursjef med tanke på å inkludere kirkens arbeid i kommunens overordnede planverk for kultur.

Samfunnsoppdraget

Den norske kirke er ikke bare et trosfellesskap, men også en viktig samfunnsaktør. Gjennom gudstjenester, diakoni, undervisning, kulturarbeid og beredskap bidrar kirken til å styrke fellesskap, livsmestring og menneskelig verdighet. Særlig blir dette tydelig når lokalsamfunnet rammes av ulykker, dødsfall eller andre kriser. Da trenger mennesker mer enn praktisk hjelp; de trenger også rom for sorg, håp, mening og fellesskap.

I løpet av visitasdagene har vi hatt møter med forsvaret HV16, med kommunen og med leder for planleggingen av VM i alpint 2029. Felles for alle disse aktørene har vært at de ikke bare signaliserer en åpenhet for samarbeid med kirken, men de har forventninger om at kirken er til stede og ivaretar funksjoner som ikke kan ivaretas av andre.

Det er derfor viktig at kirken er synlig til stede som del av totalberedskapen. Her ønsker jeg å gi følgende utfordringer:
- Be Narvik kommune om at kirken blir representert i psykososialt kriseteam og kommunalt beredskapsråd.
- I samarbeid med prost og kirkeverge følge opp kontakten med VM 2029 om ivaretakelse av et kirkelig nærvær under arrangementet. Både tilstedeværelse (åpne kirker, kultur, synlighet på arena, vaffelsteiking, åndelige behov mm) og som beredskap knyttet til evt. alvorlige hendelser.

Avslutning

Når jeg nå skal oppsummere visitasen, vil jeg først og fremst si dette: Jeg møter en kirke som er levende.

Jeg møter ansatte som reflekterer ærlig over utfordringene. Jeg møter menighetsråd som tar ansvar. Jeg møter frivillige som legger ned betydelige ressurser. Jeg møter lokalsamfunn som fortsatt ser på kirken som en viktig del av fellesskapet.

Jeg møter også en kommune i utvikling. Narvik ønsker vekst, bygger for framtiden og forbereder seg på store oppgaver og muligheter. Kirken må være en naturlig samarbeidspartner i denne utviklingen. Ikke som en særinteresse, men som en av de viktigste aktørene i sivilsamfunnet. Dette perspektivet ble også tematisert i møtet med kommuneledelsen.

Gjennom disse dagene har jeg sett mye som gir grunn til håp. Jeg har sett menigheter som ønsker å være kirke for hele livet. Jeg har sett medarbeidere og frivillige som står i tjenesten med trofasthet. Jeg har sett lokalsamfunn som fortsatt ønsker at kirken skal være til stede når livet er godt, og når livet er vanskelig. Derfor vil jeg avslutte med å takke alle som har tatt imot oss under visitasen. Takk for åpenhet, gjestfrihet og ærlige samtaler! Takk for tjenesten dere står i! Takk for håpet dere bærer!

Må Gud velsigne Bjerkvik, Narvik, Ankenes og Skjomen, og gi dere frimodighet til å fortsette arbeidet med å være en levende og nærværende kirke i årene som kommer.

Mine utfordringer til menighetene er allerede nevnt, så jeg vil bare kort oppsummere dem samlet her:

Fortsett å prioritere barn og unge.

Fortsett å invitere mennesker inn i fellesskapet.

Arbeide med samiske kulturuttrykk, språkmarkører og lokalhistorisk bevissthet.

Fortsett å kommunisere alt det gode som skjer.

Fortsett refleksjonen om hvordan omsorg for skaperverket kan integreres tydeligere i menighetenes liv.

Hold kontakten med kultursjef med tanke på å inkludere kirkens arbeid i kommunens overordnede planverk for kultur.

Følg opp kontakten med Narvik kommune for å sikre at kirken blir representert i psykososialt kriseteam og kommunalt beredskapsråd.

I samarbeid med prost og kirkeverge følge opp kontakten med VM 2029 om ivaretakelse av et kirkelig nærvær under arrangementet.

Fortsette samtalen om gudstjenestens plass, funksjon og innhold i menighetens liv. Ber om at prost, i samarbeid med kirkeverge, legger til rette for en slik samtale.